

Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Harran Üniversitesi Örneği

Ömer Faruk DEMİRKOL

Harran Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Şanlıurfa.

Email: omerfarukdemirkol@hotmail.com

İncilay ERDURU

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Niğde.

Email: savasincilay@gmail.com

ÖZET: Bu çalışma Harran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslere ilişkin finansal okuryazarlık düzeylerini (başarı düzeylerini) tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile okuryazarlık düzeylerinin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması da çalışmanın diğer bir amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın amaçları doğrultusunda hazırlanan anket formu 447 öğrenciye uygulanmış olup elde edilen anket verileri Frekans Analizi, Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi gibi istatistiki teknikler kullanılarak analiz edilmiştir. Söz konusu analizler sonucunda öğrencilerin muhasebe ve finans derslerine ilişkin okuryazarlıklarının yeterli olmadığı ve bazı demografik değişkenlere göre öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki görüşlerinde ve finansal okuryazarlık düzeylerinde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Başarı Düzeyi, Harran Üniversitesi.

JEL Kodu: G40, G41

A Study to Determine the Financial Literacy Levels of University Students: the Harran University Sample

ABSTRACT: This study was carried out to determine the general thinking about accounting finance courses of fourth grade students at Harran University Faculty of Economics and Administrative Sciences and financial literacy (achievement levels) levels related to these courses. The other aim of the study is also to investigate whether the students' general thoughts about accounting finance courses and their literacy levels differ according to the demographic variables. The questionnaire form prepared for the purpose of the study was applied to 447 students and the obtained questionnaire data were analyzed using statistical techniques such as Frequency Analysis, Independent Sampling T Test and One Way Anova. As a result of the analysis, it has been detected that the literacy of the students in the accounting and finance courses is not sufficient and according to some demographic variables differences have been determined in the financial literacy levels of the students who take part in this study.

Keywords: Financial Literacy, Level Of Success, Harran University.

JEL Code: G40, G41

1. Giriş

Finansal okuryazarlık kavramı, gerek ülkemizde gerekse tüm Dünya'da üzerinde konuşulan, araştırmalar yapılan, ülkelerin politika ve stratejilerine yön veren kavramlardan biri haline gelmiştir. Finansal okuryazarlık kavramı en temel şekilde, bireylerin doğru/isabetli finansal kararlar alabilmeleri için sahip olmaları gereken bilgi düzeylerini ifade etmektedir.

Finansal okuryazarlık kavramı ülkeler arası serbest piyasa ekonomisinin yaygınlaşması ve özellikle son yıllarda yaşanan finansal krizler sonucu sermaye piyasasına sunulan yeni enstrümanlar ve uygulamadaki çeşitlenme ile oldukça önemli hale gelmiştir (Yardımcıoğlu ve Yörük, 2016: 174). Bu

nedenle özellikle son yıllarda finansal okuryazarlıkla ilgili birçok çalışma yapılarak akademik çevrede ve bireylerde finansal farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır. Finansal farkındalık oluşturmak amacıyla yapılan çalışmalar incelendiğinde, bireylerin büyük bir çoğunluğunun değişen dünya düzeninde karşılaştıkları yeni finansal ürün ve hizmetlerin karmaşık yapısını anlamakta ve kullanmakta güçlük çektikleri görülmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak da yeterli bilgi birikimine sahip olmadan bilinçsiz bir şekilde alınan kararlar yalnızca karar alıcıları değil, finansal sistemi de etkilemiştir.

Bu sebeple bireylerin daha doğru kararlar almaları ve yeni dünya düzeninin sunmuş olduğu finansal yeniliklerden etkili bir şekilde yararlanmaları için finansal okuryazarlık seviyelerinin yükseltilmesi gerekmektedir (Elmas ve Yılmaz, 2016: 116). Finansal okuryazarlık alanında olumlu adımların atılması için öncelikle bireylerin finansal eğitim seviyelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Finansal eğitim tüketicinin, finansal ihtiyaçlarını doğru tespit etmesinde, karşılaştıkları risklere karşı mantıklı çözüm yolları bulmada ve maruz kaldıkları problemlerde hak ve sorumluluklarının bilincine varmalarında yardımcı olacaktır (BDDK, 2014).

Bu nedenle bu çalışmada muhasebe ve finans konularını kapsayan derslerin ağırlıklı olarak okutulduğu Harran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF)'de öğrenim gören öğrencilerin söz konusu dersler hakkındaki görüşleri, finansal okuryazarlık bilgi düzeyleri ve bu bilgi düzeylerinin demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Söz konusu amaçların tespitine yönelik çalışma iki bölümde incelenmiş olup ilk bölümde finansal okuryazarlık ile ilgili kavramsal çerçeveye ve bu alanda yapılmış literatür araştırmasına, ikinci bölümde ise öğrencilerin finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin ölçülmesine yönelik uygulamaya yer verilmiştir.

2. Finansal Okuryazarlık Kavramı ve Literatür Taraması

Çalışmanın bu bölümünde, uygulama bölümünün daha iyi anlaşılabilmesi için finansal okuryazarlık kavramı ile ilgili açıklamalara, finansal okuryazarlık kavramının kapsamına ve finansal okuryazarlığın farklı örneklem kütleleri üzerinde ölçümüne yönelik literatürdeki çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı

Küreselleşme ile birlikte tüm dünyayı etkisi altına alan finansal krizler ve teknolojik gelişmeler sonucunda artan ürün çeşitliliği, finansal okuryazarlık kavramını son dönemlerde ilgililerin odak noktası haline getirmiştir (Alkaya ve Yağlı, 2015: 585). Genel olarak finansal okuryazarlık temel finans bilgisi, finansal bilgiyi kullanabilme ve doğru finansal kararlar verebilme becerisine sahip olma olarak ifade edilmektedir. Temel finansal bilgi düzeyi ve finansal okuryazarlığa ait becerilerin kapsam ve sınırlarının ne olacağı konusunda fikir birliği olmaması nedeniyle, finansal okuryazarlık kavramı araştırmacılar ve kurumlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır (Barmaki, 2015:9).

Finansal okuryazarlık kavramı ile ilgili açıklamalardan ilki Noctor ve diğerleri (1992) tarafından yapılmıştır. Yazarlar finansal okuryazarlığı, bireylerin sahip oldukları paraların yönetiminde, bilinçli değerlendirmeler yapabilmesi ve efektif kararlar alabilmesi şeklinde tanımlamışlardır. Bu tanım yaygın şekilde, Finansal Hizmetler Kurumu (FSA), İngiltere'deki Ulusal Sürekli Yetişkin Eğitim Enstitüsü (NIACE), ANZ Bankası ve Avustralya'daki yetişkin okuryazarlık konseyi de dâhil olmak üzere birçok araştırma kuruluşunca kabul görmüştür (Ergün, Şahin ve Ergin, 2014: 848).

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ise finansal okuryazarlığı tanımlarken, bireysel ve toplumsal refahı göz önünde bulundurarak, kişilerin karşılaştıkları finansal durumlarda etkili kararlar alabilmeleri için finansal kavramların bilgi ve anlayışı ile bu bilgi ve anlayışı uygulama becerisi olarak tanımlamaktadır (Satoğlu, 2014:8). Bu tanımdan yola çıkıldığında finansal okuryazarlığın, bireylerin karşılaşacakları finansal riskler karşısında nasıl bir tutum sergilemesi gerektiğinin ve bu tutumların bireylerin hayatlarında ne gibi değişikliklere neden olacağına belirlenmesinde etkin rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Kim (2001) finansal okuryazarlık kavramını daha geniş bir biçimde ele alarak bireylerin varlıklarını devam ettirebilmeleri için gereksinim duyduğu temel bilgi topluluğu olarak tanımlamıştır. Lusardi 2008 yılında yaptığı çalışmasında finansal okuryazarlığı temel finansal okuryazarlık ve gelişmiş okuryazarlık olmak üzere iki başlık altında sınıflandırmış ve nasıl ölçülebileceklerini belirtmiştir. Söz konusu çalışmada gelişmiş finansal okuryazarlığın, hisse senedi piyasası, fonlar, bono

fiyatları ve faiz oranları ile ilgili hesaplamaları ve işlemleri yapabilme ile ölçülebileceğinden; temel finansal okuryazarlığın ise faiz oranları hakkında yorum yapabilme, enflasyonun etkilerini değerlendirebilme, risk kavramını ve çeşitliliğini algılayabilme ve yorumlayabilme seviyesi ile ölçülebileceğinden bahsedilmiştir. Remund (2010)' a göre ise finansal okuryazarlık, günlük hayatta karşılaşılabilecek olayları ve sürekli değişim gösteren ekonomik şartların göz önünde tutularak, kişilerin temel finansal kavramları doğru anlama ve yorumlama, kısa vadeli etkin kararlar alabilme ve uzun vadede daha sistemli planlama yapabilme yoluyla kişilerin durumlarını en rasyonel biçimde kontrol etme yeteneği olarak tanımlamıştır.

Yukarıda farklı tanımlamalar yapılarak finansal okuryazarlık kavramı çeşitli açılardan ele alınmıştır. Bu tanımlamalar bir bütün olarak ele alındığında, finansal okuryazarlığın bireylere ve yatırımcılara beş farklı noktada fayda sağladığı görülmektedir. Bu faydaları; (Remund, 2010: 279):

- Kişisel finans yönetimi becerisi,
- Finansal kavram bilgisi edinme,
- Finansal kavramlar hakkında konuşabilme becerisi,
- Uygun finansal kararlar verebilme kabiliyeti,
- İlerleyen zamandaki finansal gereksinimler için verimli planlama yapabilme becerisi şeklinde sıralamak mümkündür.

Finansal okuryazarlığın yukarıda belirtilen faydaları göz önünde bulundurulduğunda, üniversitelerin ilgili bölümlerinde muhasebe finansman derslerinin kapsamı, çeşitliliği ve öğrencilerin söz konusu dersleri uygulama becerisinin artırılması gerektiği anlaşılmaktadır.

2.2. Literatür Taraması

Finansal okuryazarlık kavramı ve bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmek amacıyla ulusal ve uluslararası literatürde farklı örneklem kütleleri (üniversite öğrencileri başta olmak üzere, üniversite personelleri, işletme yöneticileri, hane halkı) üzerinde birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir (Coşkun, 2016:2248-2249).

Bu çalışmalardan en eskisi Iowa State üniversitesinde öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmadır. Bu çalışmada, öğrencilerin parayı kullanmada gösterdiği idare, kredi kartı kullanımı ve sigorta konusunda bilgi düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca erkek öğrencilerin bayanlara göre ve evli öğrencilerin de bekârlara kıyasla daha fazla finansal bilgi birikimine sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Danes ve Hira, 1987: 11). Benzer bir sonucu Markovich ve DeVaney (1997), 236 lisans öğrencisi üzerine yaptıkları çalışmada elde etmiştir. Çalışmanın sonucunda, erkek öğrencilerin bayanlara kıyasla finansal bilgi birikimi açısından daha iyi durumda olduğu tespit edilmiştir.

Finansal okuryazarlık alanında bilinen en geniş çaplı çalışmalardan bir tanesi de, Chen ve Volpe tarafından 1998 yılında 924 üniversite öğrencisi üzerinde anket yoluyla yapılmıştır. Sorulan sorular temel seviyede olmasına rağmen katılımcı grubun sadece % 53'lük bir kısmının sorulara doğru cevap verdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin finansal bilgi ve becerilerinin ilerletilmesi gerektiği fikri savunulmuştur. Katılımcıların demografik özelliklerine göre bilgi seviyesi değerlendirildiğinde, öğrencilerin çoğunlukla bayan ve 30 yaş altı olanların finansal okuryazarlık bilgilerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gümüşhane Üniversitesi önlisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini belirlemeye yönelik yapılan çalışmada ise öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Çam ve Barut, 2015:70).

Beal ve Delpachitra (2003) Avustralyalı öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada, öğrencilerin finansal konularda bilgi ve beceri yönünden yetersiz olduklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin gelir seviyesi ve iş deneyimi ile finansal okuryazarlık performansı arasında pozitif bir ilişki olduğu araştırma sonucunda ortaya konmuştur.

Lusardi ve Michel (2011), bireylerin cinsiyet, eğitim durumu, yaş vb. demografik özelliklerini temel alarak yaptıkları geniş çaplı araştırma sonucunda Hollanda, İsveç, Japonya, İtalya, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya'da genel olarak erkeklerin bayanlara, eğitim seviyesi açısından yüksek eğitimlilerin düşük eğitimlilere, orta yaş seviyesindeki bireylerin genç ve yaşlılara göre finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Temizel ve Bayram (2011) Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerini kapsayan çalışmada, öğrencilerin finansal bilgi ve birikimlerini genellikle ailelerinden öğrendiklerini ve öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinin yeterli olduğunu tespit etmişlerdir.

Ergün ve diğerleri (2014) öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin demografik özellikleri ile ilişkisinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmada, öğrencilerin en temel düzeyde finansal bilgiye sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Buna paralel olarak öğrencilerin, temel enflasyon bilgilerinin; cinsiyet, hane halkı gelir düzeyi, öğretim biçimine göre değiştiği, ayrıca öğrencilerin borsanın işlevi hakkındaki bilgilerinin de cinsiyete göre farklılık gösterdiği çalışma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Er ve diğerleri (2014) Eskişehir, Bursa, İstanbul'da faaliyet gösteren beş devlet üniversitesinde farklı fakültelerde öğrenim gören 824 öğrencinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla çalışma yapmışlardır. Yapılan çalışma sonucunda, öğrencilerin cinsiyet dağılımı ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca, çalışmada öğrencilerin eğitim alanlarına bağlı olarak finansal ürünleri bilme durumlarının da farklılık gösterdiği, bunun sebebinin ise öğrencilerin aldıkları finans ve ekonomi derslerinin sayısı ile çeşitliliğinden kaynaklandığı savunulmuştur.

Kılıç ve diğerlerinin 2015 yılında Gaziantep Üniversitesi lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık düzeylerinde farklılık olup olmadığı araştırılmış ve araştırma sonucunda erkeklerin bayan öğrencilere göre daha yüksek finansal okuryazarlık bilgisine sahip oldukları ortaya konmuştur.

3. Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespitine Yönelik Bir Alan Araştırması

Çalışmanın bu bölümünde, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesini içeren çalışmanın amacı ve önemine, kapsamına, örneklem kütesine, varsayımlarına, metodolojisine ve bulgularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırma iki temel amaç üzerine kurulmuş olup Harran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerinin ortaya konulması çalışmanın birinci amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın bir diğer amacı ise öğrencilerin cinsiyet, bölüm, örgün ya da ikinci öğretim programlarında öğrenim görme, genel not ortalaması, herhangi bir işte çalışıp çalışmama ve aile fertlerinin toplam aylık geliri gibi demografik değişkenlere göre muhasebe finans dersleri hakkındaki görüşleri ile başarı düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesidir.

Sosyal bilimler alanında iktisadi ve idari bilimler, işletme, iktisat ve siyasal bilgiler fakültelerinde verilen derslerin önemli bir kısmını muhasebe finans dersleri oluşturmaktadır. Söz konusu dersler, diğer derslere göre çoğu zaman öğrenciler tarafından daha zor görülmekte ve ilgili dersler için not ortalamaları daha düşük olabilmektedir. Bu doğrultuda üniversite öğrencilerinin ilgili programlar çerçevesinde verilen muhasebe finans dersleri hakkındaki görüşleri ile başarı düzeylerini ortaya koyan bu çalışmanın, bulgularıyla ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Örnekleme

Araştırmanın anakütlesini Harran Üniversitesi İİBF 4. sınıfta öğrenim gören 581 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğünü belirlemek içinse Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından geliştirilen ve aşağıda sunulan tablodan yararlanılmıştır (Tablo 1).

Tabloya göre 500 evren büyüklüğünde ve 0,05 örnekleme hatası için 217 örneklem sayısı yeterli olacaktır. Dolayısıyla araştırma kapsamında 481 kişinin anket formunu doldurması sağlanmıştır. 34 adet anket formu eksik olduğu için araştırma kapsamından çıkarılmış, kalan 447 anket formu araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen anket sayısı örneklem büyüklüğünden oldukça fazla, araştırmanın evren büyüklüğüne yakındır. Bu nedenle elde edilen anket sayısı ile gerçekleştirilen analiz sonuçlarının araştırmanın amacını ortaya koymada yeterli olduğu ifade edilebilir.

Tablo 1: $\alpha=0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyüklüğü	+- 0.03 örnekleme hatası (d)			+-0.05 örnekleme hatası (d)			+-0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004

3.3. Araştırmanın Varsayımı ve Sınırları

Araştırmada öğrencilerin ankete doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır. Bunun yanında araştırmanın kapsamı zaman kısıtı nedeniyle Harran Üniversitesi İİBF 4. sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle araştırma ile elde edilen bulguların tüm Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve anaktüleden ziyade, seçilen örneklemin/katılımcıların görüşlerini ve durumlarını yansıtmaktadır.

3.4. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmanın metodolojisi başlığı altında araştırmanın modeli, veri toplama yöntemi ve aracı, hipotezleri ve araştırmada kullanılan istatistik teknikler ele alınmıştır.

3.4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin muhasebe finans derslerindeki başarı düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca söz konusu başarı düzeyinin öğrencilerin demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi de araştırmanın amaçları arasındadır. Bu nedenle araştırmanın belirli değişkenlere ilişkin tutumları belirlemeye ve tanımlamaya yönelik olduğu söylenebilir. Belirli değişkenlere yönelik tutumlar, konuyla ilgili oluşturulan farklı hipotezler aracılığıyla araştırma kapsamında incelendiğinden araştırma “tanımlayıcı araştırma” tipine uymaktadır.

3.4.2. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formunda üniversite öğrencilerinin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeylerini ölçebilmek için konuyla ilgili literatür kısmında belirtilen çalışmalar incelenmiş ve uzman görüşlerinden de yararlanılarak bazı önermeler geliştirilmiştir. Toplam 18 ifadeden oluşan bu önermelerin 1. önerme ile 8. önerme arasında yer alanları, öğrencilerin muhasebe finans alanındaki genel düşüncelerini tespit etmek; 9. önerme ile 18. önerme arasında yer alanları ise muhasebe finans alanındaki başarı düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir.

3.4.3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada, Harran Üniversitesi İİBF 4. sınıfta öğrenim gören ve muhasebe finans dersi alan öğrencilerin bu dersler hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H_1 : Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₂: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılık göstermektedir.

H₃: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, örgün ya da ikinci öğretim olup olmamalarına göre farklılık göstermektedir.

H₄: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, genel not ortalamalarına göre farklılık göstermektedir.

H₅: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, herhangi bir işte çalışıp çalışmamalarına göre farklılık göstermektedir.

H₆: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, aile fertlerinin toplam aylık gelirine göre farklılık göstermektedir.

Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki başlık altında açıklanan istatistiki teknikler kullanılarak analize tabi tutulmuş ve elde edilen analiz sonuçlarına araştırmanın bulguları bölümünde yer verilmiştir.

3.4.4. Araştırmada Kullanılan İstatistiki Teknikler

Araştırmada öğrencilerin muhasebe finans derslerindeki başarı düzeylerinin belirlenmesinde Beşli Likert Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel görüşleri ile başarı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen ölçekteki 18 ifade Beşli Likert Ölçeğine uygun olarak “1:Kesinlikle Katılıyorum; 2:Katılıyorum; 3:Kararsızım; 4:Katılmıyorum; 5:Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde ifade edilmiştir. Ölçekteki en olumsuz ifade 5 puan, en olumlu ifade ise 1 puan olacak şekilde değerlendirilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel görüşleri ile derslerindeki başarı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen 18 ifadeli ölçeğin güvenilirliği için Cronbach alpha güvenilirlik değeri hesaplanmıştır. Ölçeğe ait ilgili bazı ifadelerin ters çevrilmesi sonucu hesaplanan bu değer 0,782 olarak bulunmuştur.

Ölçeğe ilişkin hesaplanan bu değer, Nunnally (1978)'inin yapmış olduğu çalışmasında da belirttiği gibi sosyal bilimlerde gerçekleştirilen araştırmalar için genel kabul gören 0,70 değerinin üzerindedir (Panayides, 2013: 687). Bu nedenle anket formunun araştırmanın amacını ortaya koymada güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Veri analizinde kullanılacak testleri belirlemek için Kolmogorov (1933)-Smirnov (1939) ve Levene (1960) Testleri yapılmıştır. Söz konusu testler sonucunda verilerin normal dağıldığı ve homojen olduğu belirlenmiş olup parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel görüşleri ile başarı düzeylerine yönelik sonuçların ve demografik özelliklerin belirlenmesi için tanımlayıcı istatistiki analizlerden (frekans, yüzde dağılımları, aritmetik ortalama, standart sapma) faydalanılmıştır. Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel görüşleri ile başarı düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek içinse Bağımsız Örneklem T Testi'nden ve Tek Yönlü Varyans Analizi'nden (One-Way Anova) yararlanılmıştır. Araştırmanın tüm verileri, SPSS for Windows 22.0 paket programında analiz edilmiştir.

3.5. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bulguları üç ana başlık altında toplanmıştır. Bunlardan ilki olan “Demografik Bulgular” başlığı altında, araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ait genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci başlık olan “Tanımlayıcı İstatistikler” başlığı altında öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerine yönelik sonuçlara değinilmiştir. Üçüncü başlık olan "Hipotezlerin Test Edilmesi" başlığı altında ise öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için daha önce geliştirilen hipotezlerin test edilmesi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.5.1. Demografik Bulgular

Araştırma kapsamı olarak belirlenen Harran Üniversitesi İİBF 4. sınıfta öğrenim gören ve muhasebe finans dersi alan öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bulgulara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

		N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	211	47,2
	Erkek	236	52,8
Bölüm	İktisat	88	19,7
	İşletme	121	27,1
	Maliye	111	24,8
	Kamu Yönetimi	127	28,4
Öğretimin türü	Örgün öğretim	234	52,3
	İkinci öğretim	213	47,7
Genel Not Ortalaması	1,99 ve altı	13	2,9
	2 ve 2,99 arası	379	84,8
	3 ve üzeri	55	12,3
Çalışma Durumu	Bir işte çalışıyor	46	10,3
	Bir işte çalışmıyor	401	89,7
Aile Fertlerinin Toplam Aylık Geliri	₺ 1.000 ve altı	140	31,3
	₺ 1.000 TL ₺ 3.000 arası	244	54,6
	₺ 3.000 ve üstü	63	14,1
TOPLAM		447	100

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerden 211'inin kadın (%47,2), 236'sının ise erkek olduğu (%52,8) görülmektedir. Ankete katılan öğrenciler öğrenim gördükleri bölümler açısından değerlendirildiğinde dağılımın bölümler arasında homojen gerçekleşmekle birlikte iktisat bölümünde öğrenim gören öğrencilerin ankete en az katılan öğrenci grubu olduğu görülmektedir. Öğrenciler öğrenim gördükleri programlar açısından değerlendirildiğinde dağılımın yakın olmakla birlikte örgün öğretimden mezun olan öğrencilerin oranının (%52,3), ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerinin oranından (%47,7) daha fazla olduğu ve bu öğrencilerin yarısından fazlasının (%54,6) aile fertlerinin aylık toplam gelirinin ₺ 1.000 ile ₺ 3.000 arasında olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirinin ₺ 1.000 ile 3.000 arasında olmasına rağmen öğrencilerin % 89,7'sinin çalışmadığı Tablo 2'den görülmektedir.

3.5.2. Tanımlayıcı İstatistikler

Bu başlık altında öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel görüşleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerine yönelik sonuçlara yer verilmiştir. Öğrencilerin, önermelere verdikleri cevaplara yönelik frekans dağılımları ve tanımlayıcı istatistikler Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin "öğrenimim süresince aldığım muhasebe/finans dersleri iş hayatı için gereklidir", "öğrenimim süresince muhasebe finans alanında staj yapmak pratik bilgimi arttırır" ve "muhasebe finans alanındaki derslerin bir kısmı uygulamalı yapılmalıdır" ifadelerine ağırlıklı olarak kesinlikle katıldıkları belirlenmiştir. Bunun yanında yine ifadelerine verilen cevaplardan öğrencilerin muhasebe finans derslerinde kendilerini başarılı gördükleri ve muhasebe finans bilgilerini günlük hayatta kullanabildikleri belirlenmiştir. Bunlara karşın öğrencilerin ağırlıklı olarak fakülte eğitimi süresince muhasebe finans derslerinin sağladığı fayda düzeyinden memnun olmadıkları ve aldıkları dersler arasında en çok zorlandıkları derslerin muhasebe finans alanı dersleri olmadığı ifade edilebilir. Muhasebe finans derslerinin pek çok üniversitede öğrencilerin en çok zorlandığı dersler olması göz önünde bulundurulduğunda, ankete katılan öğrencilerin konuyla ilgili olarak kararsız ile zor ders olarak görmeme arasında kalmalarının araştırmanın ilgi çekici sonuçlarından biri olduğu düşünülebilir.

Tablo 3: Öğrencilerin Muhasebe Finans Dersleri Hakkındaki Genel Görüşleri ile Bu Derslerdeki Başarı Düzeylerine Yönelik Sonuçlar (Frekans Dağılımı ve Tanımlayıcı İstatistikler)

FREKANS DAĞILIMI						TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER		
[1]:Kesinlikle katılıyorum [2]:Katılıyorum [3]:Kararsızım [4]:Katılmıyorum [5]:Kesinlikle katılmıyorum						N	Ortalama	Standart Sapma
	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]			
1) Fakülte eğitimim süresince muhasebe ve finans derslerinin bana sağladığı fayda düzeyi yeterlidir.	%5,6	%21	%14,5	%39,4	%19,5	447	3,46	1,18
2) Muhasebe / finans derslerinde başarılıyım.	%11,9	%37,1	%20,8	%19,2	%11	447	2,80	1,20
3) Aldığım dersler arasında en çok zorlandıklarım muhasebe/finans alanı dersleridir.	%14,3	%25,7	%12,3	%31,8	%15,7	447	3,20	2,70
4) Muhasebe ve finans bilgimi günlük hayatta kullanabiliyorum.	%8,7	%29,3	%22,8	%23,5	%15,7	447	3,08	1,22
5) Öğrenimim süresince aldığım muhasebe/finans dersleri iş hayatı için gereklidir.	%34,7	%34,7	%13,9	%9,6	%7,2	447	2,20	1,22
6) Muhasebe ve finans sektörüne olan ilgimden dolayı İİBF'yi tercih ettim.	%11,4	%17	%13	%31,1	%27,5	447	3,46	1,35
7) Öğrenimim süresince muhasebe / finans alanında staj yapmak pratik bilgimi artırır.	%46,8	%32	%9,6	%6,7	%4,9	447	1,91	1,13
8) Muhasebe/finans alanındaki derslerin bir kısmı uygulamalı yapılmalıdır.	%69,4	%17,4	%5,6	%2,5	%5,1	447	1,57	1,06
9) Mali Müşavirler muhasebe işlemleri ile, Yeminli Mali Müşavirler denetim işlemleri ile ilgilenirler.	%22,4	%34,5	%28,6	%7,6	%6,9	447	2,42	1,12
10) Bilançoda sadece işletmenin gelir ve giderleri yer alır.	%21	%31,3	%22,8	%14,8	%10,1	447	2,62	1,25
11) İşletmeler muhasebeyi sadece vergilerini hesaplamak için kullanırlar.	%8,3	%16,1	%13,6	%32	%30	447	3,59	1,29
12) İşletmeler dönem sonunda envanter işlemleri denilen ölçme, tartma ve sayma işlemleri yaparlar.	%32,4	%38,5	%17,4	%8,5	%3,1	447	2,11	1,05
13) Şirketler mali durumlarını yevmiye defteri ve defteri kebir aracılığı ile duyururlar.	%27,1	%42,3	%18,6	%8,9	%3,1	447	2,19	1,03
14) İşletmeler muhasebeyi yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullanırlar.	%38,3	%34,5	%18,1	%6,9	%2,2	447	2,00	1,02
15) Hisse senetleri faiz kazancı sağlarken, tahviller ortaklık hakkı sağlar.	%14,5	%24,8	%43,4	%10,3	%6,9	447	2,70	1,06
16) Sermaye Piyasası Kurulu düzenleyici ve denetleyici bir kamu kurumudur.	%36,2	%30,6	%23	%6,7	%3,4	447	2,10	1,07
17) Kasım ayında dolar kuru 3 TL seviyesini hiç geçmemiştir.	%13,6	%20,8	%35,8	%13,9	%15,9	447	2,98	1,24
18) Eurobond, döviz cinsinden ihraç edilen dış borçlanma senedir.	%13,6	%19,7	%53,7	%6,7	%6,3	447	2,72	0,99
GENEL ÖLÇEK						447	2,70	0,38

Finansal bilgi düzeyi açısından sonuçlar incelendiğinde ise öğrencilerin en çok sırasıyla "işletmeler muhasebeyi yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullanırlar", "Sermaye Piyasası Kurulu düzenleyici ve denetleyici bir kamu kurumudur", "işletmeler dönem sonunda envanter işlemleri denilen ölçme, tartma ve sayma işlemleri yaparlar" ve "şirketler mali durumlarını yevmiye defteri ve defteri kebir aracılığı ile duyururlar" ifadelerine katıldıkları belirlenmiştir. Bahsedilen ilk üç ifadenin doğru yargılar içerdiği dikkate alındığında, söz konusu ifadelere öğrencilerin katılması, muhasebe finans derslerindeki bilgi ve başarı düzeyleri açısından olumludur. Son ifade ise (şirketler mali durumlarını yevmiye defteri ve defteri kebir aracılığı ile duyururlar) yanlış bir yargıyı içerdiğinden söz konusu ifadeye öğrencilerin katılması, muhasebe finans derslerindeki bilgi ve başarı düzeyleri açısından olumsuzdur. Eurobond'ın döviz cinsinden ihraç edilen dış borçlanma senedi olduğu, Kasım ayında dolar kurunun 3 TL seviyesini hiç geçmediği, hisse senetlerinin faiz kazancı sağlarken tahvillerin ortaklık hakkı sağladığı ve bilançoda sadece işletmenin gelir ve giderlerinin yer aldığı konularında ise öğrencilerin kararsız yakın bir tutumda olduğu görülmektedir. Söz konusu ifadelerin ilkinin doğru, diğerlerinin yanlış olması ve bu konularda öğrencilerin net yorumlarda bulunamamalarının, öğrencilerin muhasebe finans derslerindeki bilgi ve başarı düzeyleri açısından olumsuz şekilde yorumlanabilmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin en çok katılmadıkları ifadenin ise "işletmeler muhasebeyi sadece vergilerini hesaplamak için kullanırlar" olduğu görülmektedir. Söz konusu ifadenin yanlış bir yorumu içerdiği düşünüldüğünde öğrencilerin en çok bu ifadeye katılmamaları, onların muhasebe finans derslerindeki bilgi ve başarı düzeyleri açısından olumludur. Öğrencilerin ayrıca diğer ifadelere göre "fakülte eğitimim süresince muhasebe ve finans derslerinin bana sağladığı fayda düzeyi yeterlidir" ve "muhasebe ve finans sektörüne olan ilgimden dolayı İİBF'yi tercih ettim" ifadelerine de katılmadıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin muhasebe ve finans derslerinin kendilerine sağladıkları fayda düzeyinden memnun olmadıkları ve okudukları fakülteyi muhasebe finans sektörüne ilgilerinden çok başka faktörlerin etkisiyle seçtikleri söylenebilir.

Ölçeğin geneli birlikte değerlendirildiğinde (tüm ifadelere yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında) ölçeğin tümü için tanımlayıcı istatistiğin 2,70 ve standart sapmanın 0,38 olduğu görülmektedir. Genel ölçek için öğrencilerin muhasebe finans derslerindeki başarı düzeyleri açısından "1:En olumlu durum" ve "5:En olumsuz durum" olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin muhasebe finans derslerindeki başarı düzeylerine yönelik olarak olumlu ile orta bir durum arasında kaldıkları söylenebilir. Söz konusu durum "öğrencilerin muhasebe finans derslerindeki başarı düzeyleri fena değil ancak geliştirilmeli" şeklinde yorumlanabilir.

Ayrıca öğrencilere muhasebe ve finans dersleri ile ilgili doğru ve yanlış olmak üzere 10 adet önerme (9. önerme ile 18. önerme arası) sorulmuştur. Öğrencilerin doğru önermelere verdikleri cevapların "Kesinlikle Katılıyorum" ve "Katılıyorum" oranları; yanlış önermelere verdikleri cevapların "Kesinlikle Katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" oranları kullanılarak, öğrencilerin muhasebe finans alanındaki genel bilgi düzeyi % 44,63 olarak hesaplanmıştır. Muhasebe finans derslerinde başarılı olan öğrencilerin yüzdesi göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin yarıdan fazlasının bu alandaki bilgisinin yeterli olmadığı görülmektedir.

Buna göre öğrencilerin özellikle daha çok katıldığı ve katılmadığı ifadeler dikkate alınarak yapılacak düzenlemelerin, öğrencilerin muhasebe finans derslerindeki başarı düzeylerinin artırılmasına yardımcı olacağı söylenebilir. Bu bağlamda özellikle dikkat edilmesi gereken hususlar olarak; öğrencilerin muhasebe finans alanında staj yapma konusunda bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi, muhasebe finans alanındaki derslerin bir kısmının muhakkak uygulamalı yapılması gerektiği belirtilebilir.

3.5.3. Hipotezlerin Test Edilmesi

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için daha önce geliştirilen hipotezlerin test edilmesi sonucu elde edilen bulgular aşağıda görülebilir.

H₁: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için yapılan t testi sonucunda, öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel görüşünden sadece altıncı ifadenin, öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre **H₁** hipotezi kısmen kabul edilmiştir. Cinsiyete göre farklılaşan ifade Tablo 4’de görülebilir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Öğrencilerin Muhasebe Finans Dersleri Hakkındaki Genel Düşüncelerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Farklılıklar

	Kadın*	Erkek*	Anlamlılık Değ.
6) Muhasebe ve finans sektörüne olan ilgiden dolayı İİBF’yi tercih ettim.	3,63	3,31	0,013

Sonuçlar incelendiğinde, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre İİBF’yi tercih etme nedenlerinin daha çok muhasebe ve finans sektörüne olan ilgileri olduğu söylenebilir.

H₂: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeylerinin bölümlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Tek yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizi sonuçları incelendiğinde birinci, üçüncü, altıncı ve onördüncü ifadelerle yönelik verilen cevapların bölümlere göre farklılaştığı belirlenmiş ve **H₂** hipotezi kısmen kabul edilmiştir. Sonuçlar Tablo 5 üzerinde görülebilir.

Tablo 5: Bölüme Göre Öğrencilerin Muhasebe Finans Dersleri Hakkındaki Genel Düşüncelerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Farklılıklar

	İktisat*	İşletme*	Maliye*	Kamu Yön.*	Anlamlılık Değ.
1) Fakülte eğitimim süresince muhasebe ve finans derslerinin bana sağladığı fayda düzeyi yeterlidir.	3,34	3,33	3,40	3,72	0,035
3) Aldığım dersler arasında en çok zorlandıklarım muhasebe/finans alanı dersleridir.	3,70	2,71	3,07	3,43	0,043
6) Muhasebe ve finans sektörüne olan ilgiden dolayı İİBF’yi tercih ettim.	3,07	3,55	3,36	3,74	0,003
14) İşletmeler muhasebeyi yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullanırlar.	1,95	1,72	2,01	2,31	0,000

İlgili ifadeler için farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey (1959) testinden yararlanılmıştır. Tukey testi sonuçları incelenerek ulaşılan sonuçlar aşağıda görülebilir;

Birinci ifade için işletme bölümü öğrencileri ile kamu yönetimi bölümü öğrencileri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p=0,049<0,05$). İlgili ifade için tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, işletme bölümü öğrencilerinin kamu yönetimi bölümü öğrencilerine göre eğitim süresince aldıkları muhasebe ve finans derslerinin sağladığı fayda düzeyini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Üçüncü ifade için iktisat bölümü öğrencileri ile işletme bölümü öğrencileri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p=0,043<0,05$). İlgili ifade için tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, işletme bölümü öğrencilerinin iktisat bölümü öğrencilerine göre aldıkları dersler içinde muhasebe finans alanı derslerinde daha çok zorlandıkları söylenebilir.

Altıncı ifade için iktisat bölümü öğrencileri ile hem işletme bölümü öğrencileri arasında hem de kamu yönetimi bölümü öğrencileri arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir (iktisat bölümü ile işletme bölümü arasında $p=0,048<0,05$; iktisat bölümü ile kamu yönetimi bölümü arasında $p=0,02<0,05$). İlgili ifade için tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, iktisat bölümü öğrencilerinin, işletme bölümü ve kamu yönetimi bölümü öğrencilerine göre, buldukları bölümü daha çok muhasebe ve finans sektörüne olan ilgilerinden dolayı tercih ettikleri söylenebilir.

Ondördüncü ifade içinse işletme bölümü öğrencileri ile kamu yönetimi bölümü öğrencileri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p=0,00<0,05$). İlgili ifade için tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, işletme bölümü öğrencilerinin kamu yönetimi bölümü öğrencilerine göre, işletmelerin muhasebeyi yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullandıklarını daha çok düşündükleri söylenebilir. İlgili ifadenin doğru bir yorum olduğu düşünüldüğünde, bu ifade açısından işletme öğrencilerinin kamu yönetimi öğrencilerine göre bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünülebilir.

H₃: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, örgün ya da ikinci öğretim olup olmamalarına göre farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerinin örgün öğretimde olup olmamalarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için yapılan t testi sonucunda altıncı, yedinci, on birinci ve on dördüncü ifadelerin ve ölçeğin genelinin öğretimin türüne göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre **H₃** hipotezi kısmen kabul edilmiştir. Öğretimin türüne göre farklılaşan ifadeler Tablo 6 üzerinde görülebilir.

Tablo 6: Öğretimin Türüne Göre Öğrencilerin Muhasebe Finans Dersleri Hakkındaki Genel Düşünceleri ile Bu Derslerdeki Başarı Düzeylerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Farklılıklar

	Örgün Öğretim*	İkinci Öğretim*	Anlamlılık Değ.
6) Muhasebe ve finans sektörüne olan ilgimden dolayı İİBF'yi tercih ettim.	3,65	3,25	0,002
7) Öğrenimim süresince muhasebe / finans alanında staj yapmak pratik bilgimi artırır.	1,79	2,05	0,014
11) İşletmeler muhasebeyi sadece vergilerini hesaplamak için kullanırlar.	3,77	3,40	0,002
14) İşletmeler muhasebeyi yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullanırlar.	1,86	2,16	0,002

Sonuçlar incelendiğinde, ikinci öğretimde okuyan öğrencilerin örgün öğretimde okuyan öğrencilere göre okudukları fakülteyi seçme nedenlerinin daha çok muhasebe finans sektörüne olan ilgi duymaları olduğu söylenebilir. Buna karşın örgün öğretim öğrencileri ikinci öğretim öğrencilerine göre öğrenim süresince muhasebe finans alanında staj yapılmasının pratik bilgiyi artıracaklarını daha çok düşünmektedir. Finansal bilgi düzeyi açısından bakıldığında; örgün öğretim öğrencileri işletmelerin muhasebeyi sadece vergilerini hesaplamak için kullanmayacaklarını ve muhasebenin yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullanılacağını, ikinci öğretim öğrencilerine göre daha çok düşünmektedir. On birinci ifadenin yanlış ve on dördüncü ifadenin doğru bir yorum olduğu düşünüldüğünde, ilgili ifadeler açısından örgün öğretim öğrencilerinin ikinci öğretim öğrencilerine göre muhasebe finans derslerine yönelik bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

H₄: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, genel not ortalamalarına göre farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerinin genel not ortalamalarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde ise öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeylerinin genel not ortalamalarına göre farklılaşmadığı belirlenmiş ve **H₄** hipotezi reddedilmiştir. Buna göre öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki düşünceleri ve bu derslerdeki başarı düzeyleri ile genel not ortalamaları arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı ifade edilebilir.

H₅: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, herhangi bir işte çalışıp çalışmamalarına göre farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerinin bir işte çalışıp çalışmamalarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için yapılan t testi sonucunda, öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşüncelerinden olan sadece dördüncü ifadenin öğrencilerin çalışma durumuna göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Buna göre H_5 hipotezi kısmen kabul edilmiştir. Çalışma durumuna göre farklılaşan ifade Tablo 7 üzerinde görülebilir.

Tablo 7: Çalışma Durumuna Göre Öğrencilerin Muhasebe Finans Dersleri Hakkındaki Genel Düşüncelerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Farklılıklar

	Çalışıyor*	Çalışmıyor*	Anlamlılık Değ.
4) Muhasebe ve finans bilgimi günlük hayatta kullanabiliyorum.	2,65	3,13	0,012

Sonuçlar incelendiğinde, herhangi bir işte çalışan öğrencilerin bir işte çalışmayan öğrencilere göre muhasebe ve finans bilgilerini günlük hayatta daha çok kullanabildikleri görülmektedir. Çalışan öğrencilerin, elde edilen teorik bilgileri uygulamaya geçirme şanslarının daha çok olduğu ve edindikleri bilgileri daha çok pratiğe dökabildikleri düşünüldüğünde, bu sonucun anlamlı olduğu söylenebilir.

H₆: Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeyleri, aile fertlerinin toplam aylık gelirine göre farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeylerinin aile fertlerinin toplam aylık gelirine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeylerinin aile fertlerinin toplam aylık gelirine göre farklılaşmadığı belirlenmiş ve H_6 hipotezi reddedilmiştir. Buna göre öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel görüşleri ve başarı düzeyleri ile aile fertlerinin toplam aylık geliri arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Üniversitelerin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden mezun olan öğrenciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Yeminli Mali Müşavir, Vergi Denetmenliği, Hesap Uzmanlığı, Maliye Müfettişliği gibi alanlarda çalışabilmektedirler. Söz konusu meslek alanlarının temel faaliyet konusu muhasebe ve finans bilimidir. Muhasebe ve finans dersi ise iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin işletme, iktisat, kamu yönetimi, maliye, bankacılık ve finans, uluslararası ticaret ve lojistik yönetimi gibi bölümlerde öğrencilere okutulmaktadır. Üniversitelerin bu bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin muhasebe ve finans derslerindeki başarı düzeyi, kuşkusuz onların iş sınavlarında başarılı olmalarını sağlayacaktır.

Bu nedenle çalışmamızda Harran Üniversitesi İİBF’de öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin, muhasebe ve finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslere ilişkin okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi, muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile okuryazarlık düzeylerinin öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amacının gerçekleştirilebilmesi için anket formu hazırlanmış ve öğrencilerden toplanan anketler SPSS istatistik paket programında Kolmogorov-Smirnov, Levene, Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi gibi teknikler ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular öğrencilerin demografik değişkenlerine ilişkin bulgular, muhasebe finans dersi hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeyine ilişkin bulgular ve öğrencilerin muhasebe finans dersi hakkındaki genel düşünceleri ile başarı düzeylerinin demografik değişkenlerine göre farklılık arz edip etmediğini gösteren fark analizi bulguları olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir.

Demografik değişkenlere ilişkin bulgular incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerden %52,8’inin erkek, %47,2’sinin ise kadın olduğu ve öğrenim gördükleri bölümler arasındaki dağılımın birbirine yakın olduğu görülmüştür. Öğrenciler öğrenim gördükleri programlar açısından değerlendirildiğinde dağılımın yakın olmakla birlikte birinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerin oranının (%52,3), ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerinin oranından (%47,7) daha fazla olduğu ve bu öğrencilerin yarısından fazlasının (%54,6) aile fertlerinin aylık toplam gelirinin 1.000 TL ile 3.000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin sadece % 11,3’ünün üniversitede öğrenim görürken beraberinde bir işte çalıştığı görülmüştür.

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşüncelerinin tespit edilmesine yönelik analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin en çok "öğrenimim süresince aldığım muhasebe finans dersleri iş hayatı için gereklidir", "öğrenimim süresince muhasebe finans alanında staj yapmak pratik bilgimi arttırır" ve "muhasebe finans alanındaki derslerin bir kısmı uygulamalı yapılmalıdır" ifadelerine ağırlıklı olarak kesinlikle katıldıkları belirlenmiştir. Muhasebe Finansal bilgi düzeyi açısından sonuçlar incelendiğinde ise öğrencilerin en çok sırasıyla "işletmeler muhasebeyi yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullanırlar", "Sermaye Piyasası Kurulu düzenleyici ve denetleyici bir kamu kurumudur", "işletmeler dönem sonunda envanter işlemleri denilen ölçme, tartma ve sayma işlemleri yaparlar" ve "şirketler mali durumlarını yevmiye defteri ve defteri kebir aracılığı ile duyururlar" ifadelerine katıldıkları belirlenmiştir. Bahsedilen ilk üç ifadenin doğru yargılar içerdiği dikkate alındığında, söz konusu ifadeler öğrencilerin katılımı, muhasebe finans derslerindeki bilgi ve başarı düzeyleri açısından olumludur. Son ifade ise (şirketler mali durumlarını yevmiye defteri ve defteri kebir aracılığı ile duyururlar) yanlış bir yargıyı içerdiğinden söz konusu ifadeye öğrencilerin katılımı, muhasebe finans derslerindeki bilgi ve başarı düzeyleri açısından olumsuzdur.

Ayrıca öğrencilerin ağırlıklı olarak fakülte eğitimi süresince muhasebe ve finans derslerinin sağladığı fayda düzeyinden memnun olmadıkları ve aldıkları dersler arasında en çok zorlandıkları derslerin muhasebe finans alanı dersleri olmadığı frekans analizi sonuçları sonucunda görülmüştür. Buna karşılık öğrencilere muhasebe ve finans alanı ile ilgili doğru olarak sorulan önermelerde öğrencilerin kararsız kaldıkları, yanlış önermelere ise genelde katıldıkları görülmüştür. Öğrencilerin doğru önermelere verdikleri cevapların "Kesinlikle Katılıyorum" ve "Katılıyorum" oranları; yanlış önermelere verdikleri cevapların "Kesinlikle Katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" oranları kullanılarak, öğrencilerin muhasebe finans alanındaki genel bilgi düzeyi % 44,63 olarak hesaplanmıştır. Muhasebe finans derslerindeki başarılı olan öğrencilerin yüzdesi, öğrencilerin yarıdan fazlasının bu alandaki bilgisinin yeterli olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin muhasebe finans dersleri hakkındaki genel düşünceleri ile bu derslerdeki başarı düzeylerinin demografik değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin analizi sonucunda;

- "Muhasebe ve finans sektörüne olan ilgimden dolayı İİBF'yi tercih ettim" önermesi konusunda kadın öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmış ve söz konusu önermeye erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
- Öğrencilere yöneltilen önermelerden "fakülte eğitimim süresince muhasebe ve finans derslerinin bana sağladığı fayda düzeyi yeterlidir", "aldığım dersler arasında en çok zorlandıklarım muhasebe finans alanı dersleridir", "muhasebe ve finans sektörüne olan ilgimden dolayı İİBF'yi tercih ettim", "işletmeler muhasebeyi yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullanırlar" önermeleri konularında farklı bölümlerde okuyan öğrenciler arasında farklılık tespit edilmiştir.
- "Muhasebe ve finans sektörüne olan ilgimden dolayı İİBF'yi tercih ettim", "öğrenimim süresince muhasebe finans alanında staj yapmak pratik bilgimi arttırır", "işletmeler muhasebeyi sadece vergilerini hesaplamak için kullanırlar", "işletmeler muhasebeyi yasal bir zorunluluk olmanın dışında kayıt ve kontrol amacıyla kullanırlar" önermeleri konusunda ise normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında farklılık ortaya çıkmıştır.
- "Muhasebe ve finans bilgimi günlük hayatta kullanabiliyorum" önermesinde ise bir işte çalışan öğrenciler ile çalışmayan öğrenciler arasında farklılık ortaya çıkmış ve bu önermeye bir işte çalışan öğrenciler, çalışmayan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır.
- Öğrencilerin aylık aile fertlerinin gelirlerine ve genel not ortalamalarına göre muhasebe finans hakkındaki genel görüşleri ile finansal okuryazarlık düzeyinin tespitine yönelik önermelere verdikleri cevaplarda bir farklılık tespit edilmemiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yetersiz olduğu ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesi için muhasebe ve finans ders içeriklerinde konuyla ilgili uygulama ve vaka çalışmalarına mutlaka ağırlık verilmelidir. Ayrıca öğrencilerin, muhasebe ve finans alanındaki teorik bilgilerini uygulamaya yansıtabilecekleri staj imkânları, kısmi zamanlı çalışma programları vb.

uygulamalar hakkında bilgilendirilmesi, yönlendirilmesi ve konuyla ilgili olarak bu imkânları sağlayabilecek işletme ve işverenlerle iletişimlerinin sağlanması önemli görülmektedir.

Kaynaklar

- Alkaya, A., Yağlı, İ. (2015). *Finansal Okuryazarlık - Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 8(40), 585-599.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (2014). Yıllık Faaliyet Raporu. https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/Yillik_Raporlar.aspx Erişim Tarihi: 12.05.2017
- Barmaki, N. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Örneği*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Beal, Diana J., Delpachitra, Sarath B. (2003). *Financial Literacy Among Australian University Students*, Economic Papers: a Journal of Applied Economics and Policy, 22(1), 65-78.
- Chen, H., Volpe, R.P. (1998). *An Analysis of Personal Financial Literacy Among College Students*, Financial Services Review, 7(2), 107-128.
- Coşkun, S. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Davranış Ve Tutumlarının Belirlenmesi: Finansal Okuryazarlık Algıları Üzerine Bir Araştırma*, İnsan ve Toplum Bilimler Araştırmaları Dergisi, 5(7), 2247-2258.
- Çam, Alper V., Barut, A. (2015). *Finansal Okuryazarlık Düzeyi ve Davranışları: Gümüşhane Üniversitesi Önlisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*. Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi, 4(7), 63-72.
- Danes, S.M., Hira, Tahira K. (1987). *Money Management Knowledge of College Students*, The Journal of Student Financial Aid, 17(1), 3-16.
- Elmas, B., Yılmaz, H. (2016). *Finansal Okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma*. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Er, F., Temizel, F., Özdemir, A. ve Sönmez, H. (2014). *Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(4), 113-125.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). *Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(34), 847-863.
- Kılıç, Y., Ata, Hacı Halil ve Seyrek, İbrahim H. (2015). *Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2015, 129-150.
- Lusardi, A. (2008). *Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice?* National Bureau of Economic Research, Working Paper No.14084.
- Lusardi, A., Mitchell Olivia S. (2011), *Financial Literacy Around The World: An Overview*, Journal of Pension Economics and Finance, Cambridge University Press, 10(4), 497-508.
- Markovich Carl, A., Devaney, Sharon A. (1997), *College Seniors, Personal Finance Knowledge and Practices*, Journal of Family and Consumer Sciences, 61-65.
- Noctor, M., Stoney, S. and Stradling, R. (1992). *Financial Literacy: A Discussion of Concepts and Competences of Financial Literacy and Opportunities for Its Introduction Into Young People's Learning*. NFER Report for the National Westminster Bank, London, The United Kingdom. 21-24.
- Panayides, P. (2013). *Coefficient Alpha Interpret With Caution*. Europe's Journal of Psychology, 9(4), 687-696.
- Remund, David, L. (2010). *Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy*. Journal of Consumer Affairs, 44(2), 276-295.
- Satoğlu, S. (2014). *Bireysel Yatırımcıları Koruma Aracı Olarak Finansal Okuryazarlık ve Türkiye Uygulaması*. Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Temizel, F., Bayram, F. (2011). *Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(1), 73-86.

- Yardımcıoğlu, M., Yörük, A. (2016). *Türkiye'deki Finansal Okuryazarlığın ve Finansal Farkındalığın Durumu*. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 9(2). 173-208.
- Yazıcıoğlu, Y. ,Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.